

XXII-OJI JAUNŲJŲ MOKSLININKŲ PSICHOLOGŲ KONFERENCIJA

KASDIENYBĖ KINTANČIAME PASAULYJE

2025 m. gegužės 16 d.

PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ LEIDINYS

Abstract book of the
22nd Conference of Junior Researchers in Psychology
EVERYDAY LIFE IN A CHANGING WORLD
May 16, 2025

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

KONFERENCIJOS ORGANIZACINIS KOMITETAS || ORGANISATIONAL COMMITTEE

Pirmininkė | Chair:

Greta Guogaitė

Nariai || Members:

Miglė Rudytė

Justė Margevičienė

Agnė Grigaitė

Livija Žiemienė

Donata Pečiukėnienė

Studentai || Students:

Ramunė Serapinė

Gintarė Ušakovaitė

KONFERENCIJOS MOKSLO KOMITETAS || SCIENTIFIC COMMITTEE OF THE CONFERENCE

Pirmininkė || Chair:

prof. dr. Roma Jusienė

Nariai || Members:

prof. dr. Evaldas Kazlauskas

prof. dr. Ilona Laurinaitytė

doc. dr. Sigita Girdzijauskienė,

doc. dr. Greta Kaluževičiūtė-Moreton

doc. dr. Ramunė Dirvanskienė

dr. Arūnas Žiedelis

dr. Said Dadašev

dr. Austėja Dumarkaitė

KONFERENCIJOS GLOBĖJA || PATRON OF THE CONFERENCE

Prof. habil dr. Danutė Gailienė

KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI || CONFERENCE ORGANISERS

Filosofijos
fakultetas

INFORMACINIS RĖMĖJAS | INFORMATIONAL SPONSOR

RĖMĖJAI | SPONSORS

PARTNERIS | PARTNER

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

DOI <https://doi.org/10.15388/JMPK.2025>

ISSN 2669-0357

Copyright © 2025 Authors. Published by Vilnius University Press

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

gyvų susitikimų su ambasadoriais žmonės teigė, kad programa padeda geriau suprasti asmenis su psichikos sunkumais, sužinoti, kaip geriau pasirūpinti savo pačių sveikata. Šio pranešimo metu bus pasidalinta asmenine patirtimi būnant psichikos sveikatos ambasadore.

Raktiniai žodžiai: stigma; psichikos sveikata; ambasadorius; iniciatyva.

MOTERŲ SANTYKIO SU VAIKU PATYRIMAS PO PERSILEIDIMO

Ieva Rainytė

Mykolo Romerio universitetas, Žmogaus ir visuomenės studijų fakultetas, Psichologijos institutas

Ivadas. Persileidimai yra dažni, tačiau jų mastas bei efektas nėra pilnai suprantami kai kurių moterų, šeimos bei sveikatos priežiūros specialistų (Quenby et al. 2021). Tai itin daugialypė patirtis, sukelianti pokyčius ne tik moters viduje, bet ir ją supančioje aplinkoje bei savęs interpretavime. Vis labiau pripažįstama, jog neigiamos psichologinės ankstesnio persileidimo pasekmės tęsiasi ne tik po netekties, bet kartu yra jaučiamos ir vėlesniuose nėštumuose (Campillo et al., 2017). Šio tyrimo tikslas – atskleisti, kaip yra patiriamas ryšys su vaiku, mamai anksčiau turėjus persileidimo patirtį.

Metodika. Tyrime dalyvavo 5 reprodukcinio amžiaus moterys, kurios buvo patyrusios bent vieną persileidimą bei po to susilaukusios vaiko, kuriam tyrimo metu buvo 1 – 3 metai. Duomenims gauti naudotas pusiau struktūruoto interviu būdas. Gauti duomenys analizuoti pagal Braun ir Clarke (2006) išskirtus žingsnius.

Rezultatai. Atlikus duomenų analizę, atsiskleidė pagrindinės 4 metatemos: 1) ryšys su persileidimu; 2) ryšio kūrimas nėštumo metu; 3) santykis su vaiku tapus mama; 4) ryšio pokyčiai vaikui augant. Šias metatemas sudarė joms priklausančios potemės.

Išvados. Tyrimas parodė, jog persileidimo svarba nublinksta naujo nėštumo patirtyje. Dėmesys skiriamas persileidimo įtakai sekančiam nėštumui, tačiau ne pačios patirties išgyvenimui. Nėštumo metu jaučiama galimos mirties, džiaugsmo bei sužeidimo baimės. Vengiama ruoštis kūdikio atkeliavimui, slopinamas džiaugsmas ir motinystės fantazijos, dėmesys skiriamas vaisiaus sveikatos tyrimams ir suvokimui. Tuomet, tapus mama, motinystės pradžia yra suvokiama kaip sunki, buvimas su vaiku tampa varginantis. Atsiranda siekis tapti idealia mama. Tačiau vaikui augant ir pradedant atliepti mamą, buvimas su vaiku pradedamas suvokti kaip malonus.

Raktiniai žodžiai: Persileidimas, santykis su vaiku, santykio patyrimas.

VYRESNIO AMŽIAUS ŽMONIŲ PSICHOLOGINĖS GEROVĖS IR PATIRTŲ SKYRYBŲ SĄSAJOS

Giedrius Rupšys

Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas

Didžiosios Britanijos duomenimis, beveik pusė visų santuokų baigiasi skyrybomis (Office of National Statistics, 2025). O Europos Sąjungoje vien 2022 metais įvyko apie 735 tūkst. skyrybų, bet jos palietė mažiausiai du kartus daugiau individų – abu partnerius ir jų vaikus (Eurostat, 2025). Šis gana dažnas fenomenas siejamas su daugybe neigiamų pasekmių: pablogėjusia ekonomine gerove, prastėjančia fizine ir psichikos sveikata (Gray et al., 2011;

Raley & Sweeney, 2020; Sbarra & Whisman, 2022), didesniu mirtingumu (Sbarra & Whisman, 2022) bei mažesniu pasitenkinimu gyvenimu (Gray et al., 2011; Uğur & Aydınbakar, 2024). Nors vyresnio amžiaus asmenų skyrybos sudaro trečdalį visų skyrybų (Brown & Lin, 2022), ši grupė vis dar mažai tirta. Tyrimo tikslas - išnagrinėti ryšį tarp skyrybų ir psichologinės gerovės vyresnio amžiaus (50+) europiečių imtyje.

Tyrimo naudoti Europos sveikatos, senėjimo ir išėjimo į pensiją (SHARE) tyrimo aštuonių bangų duomenys. Imtis rinkta pasitelkiant sluoksniuotą tikimybinę atranką, užtikrinančią gerą imties reprezentatyvumą. Psichologinė gerovė buvo vertinama CASP-12 skale (Kneesebeck et al., 2005), pasižyminčia tinkamomis psichometrinėmis charakteristikomis (Oliver et al., 2021). Dėl imties dydžio skirtumo tarp lyginamų grupių bei geresnės šalutinių kintamųjų kontrolės buvo naudojama panašiausių atvejų analizė (angl. propensity score matching). Suradus panašiausius išsiskyrusius ir neišsiskyrusius asmenis, analizuoti 968-ių asmenų duomenys - 50% jų išsiskyrę, 53,6% moterys, vidutinis amžius $59,2 \pm 6,6$. Pasitelkus ANCOVA buvo lyginamas gerovės lygis tarp išsiskyrusių ir neišsiskyrusių grupių, kontroliuojant matavimo prieš skyrybas gerovės lygį.

Nustatyta, jog išsiskyrusiųjų ($M = 38,6$, $SD = 5,5$) psichologinė gerovė statistškai reikšmingai mažesnė nei neišsiskyrusiųjų ($M = 37,2$, $SD = 6,5$) ($F = 14,80$, $df = 1$, $p < 0,001$). Visgi, skyrybos paaiškina vos 2 % dispersijos ($\eta_p^2 = 0,02$), tad skyrybų efektas psichologinei gerovei yra laikytinas mažu (Cohen, 1988). Šie rezultatai patvirtina ankstesnius literatūros duomenis, jog skyrybos turi neigiamas pasekmes vyresnio amžiaus asmenims, tačiau padeda suprasti pokyčio dydį.

Raktiniai žodžiai: skyrybos, psichologinė gerovė, senėjimas, vyresnio amžiaus žmonės.

PRADINIŲ KLASIŲ VAIKŲ PATIRTO SMURTO, TĘSTINIO TRAUMINIO STRESO REAKCIJŲ IR AGRESYVAUS ELGESIO SĄSAJOS

Gabija Rutkūnaitė

Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas

Ivadas. Tyrimai rodo, kad smurtą patyrę vaikai dažniau elgiasi agresyviai (Holmes, 2013) ir didesnę tikimybę, kad suaugę patys gali tapti smurtautojais (McGrath et al., 2024). Vis dėlto, tyrimuose dažniausiai susitelkiama į pasibaigusį trauminį patyrimą, mažiau nagrinėjant besitęsiančio smurto poveikį. Gyvenant nesaugioje aplinkoje, vaikai gali patirti tęstinio trauminio streso reakcijas (Goral et al., 2021), kurios gali būti susijusios su dažnesniu agresyviu elgesiu (Pat-Horenczyk & Schiff, 2019). Šiuo tyrimu siekiama nustatyti pradinių klasių vaikų patirto smurto, tęstinio trauminio streso reakcijų ir agresyvaus elgesio sąsajas.

Tyrimo metodika. Tyrimo dalyvavo 132 vaikai nuo 8 iki 10 m. iš 4 valstybinių Lietuvos mokyklų (60,6 % mergaitės, amžius: $M = 9,20$, $SD = 0,46$). Tyrimo naudota smurto patirčių skalė (Hafstad & Augusti, 2019), Tęstinio trauminio streso skalė (Goral et al., 2021) ir Agresyvaus elgesio klausimynas (Orpinas & Frankowski, 2001), kuriuos vaikai pildė patys pamokos metu, dalyvaujant tyrėjams.

Rezultatai. Tyrimu nustatyta, kad 56,8 % vaikų patyrė bent vienos rūšies smurtą. Labiausiai paplitęs buvo psichologinis smurtas (38,6 %). Vaikai, patyrę psichologinį, fizinį ar seksualinį smurtą, intensyviau jautė tęstinio trauminio streso reakcijas nei tokio smurto nepatyrę. Psichologinį ar fizinį smurtą patyrę vaikai taip pat dažniau elgėsi agresyviai. Tęstinio trauminio streso reakcijų intensyvumas reikšmingai skyrėsi tarp 1 ir 4 smurto rūšių patyrusių vaikų grupių. Logistinė regresinė analizė atskleidė, kad stipresnės įniršio / išdavystės tęstinio trauminio streso reakcijos prognozavo priklausymą dažnai agresyviai besielgiančių vaikų grupei.